

Så blev tortyren legal

Tortyrens återkomst

Mattias Gardell

LEOPARD FÖRLAG, 2008

KRIGET MOT terrorismen förs delvis militärt, men också politiskt, ekonomiskt och inte minst juridiskt. Som ett direkt svar på attackerna 11 september 2001 förklarade Bush att kampen för demokrati nu krävde åsidosättande av tidigare rättsprinciper. Samma tongångar har hörts i FN, i den europeiska debatten och även i Sverige. Ondskan, totalitära stater, islamistiska terrorister... Den nya hotbildnen beskrivs på olika sätt men med det gemensamt att den utgör grunden för den ideologi och politiska praktik som i demokratins namn

normaliserar åtgärder som tidigare varit otänkbara. Vi ser det på straffrättens utveckling, det utökade användandet av hemliga tvångsmedel och sekretessbelagd information, säkerhetspolisens och militärens nya roll i civilsamhället, kartläggning av oliktänkande och inte minst hur grovt våld har blivit en accepterad politisk strategi.

MATTIAS GARDELL beskriver i *Tortyrens återkomst* hur användandet och legitimeringen av tortyr som förhørsform är en del av denna process. Från antikens Grekland, romarriket och det medeltida Europa leder Gardell oss genom tortyrens västerländska historia. Närgående beskrivningar av tortyrmetoder gör att känsliga

läsare ibland får lägga ifrån sig boken för att sedan återkomma till det centrala: hur har tortyr använts som förhørsform, av vilka och mot vilka, hur har tortyren legitimerats och vilken funktion har den fyllt i ett maktpolitiskt sammanhang? Riktigt avskaffad har tortyr som metod aldrig varit men vid mitten av 1800-talet var tortyr, enligt Gardell, ur bruk åtminstone som legaliserad praktik mot egna medborgare. I kolonierna gällde delvis andra rättsprinciper och en syn på mänskliga rättigheter som berättigade våld och tortyr för att upprätthålla ordning. Sakta men säkert smyger sig sedan tortyren tillbaka till de europeiska staternas centrum under slutet av 1800-talet, till stor

Endast texten i detta verk är licensierad under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

De senaste åren har vi sett förbudet mot tortyr åsidosättas.

del motiverat genom kampen för rikets säkerhet mot främmande makter, spioner och politiska motståndare. De politiska hotbilderna har sedan dess förändrats men maktens språk är detsamma.

DEKLARATIONEN OM de mänskliga rättigheterna som antogs efter andra världskriget fastställer vikten av rätts säkerhet och förbjuder uttryckligen tortyr. Men de senaste årens utveckling har inneburit att tortyrförbudet helt åsidosatts, detsamma har skett med många andra internationella överenskommelser om fundamentala mänskliga rättigheter. Inte bara i praktiken utan också i offentliga politiska och juridiska fora. För 50 år sedan dömdes politiker, jurister och mili-